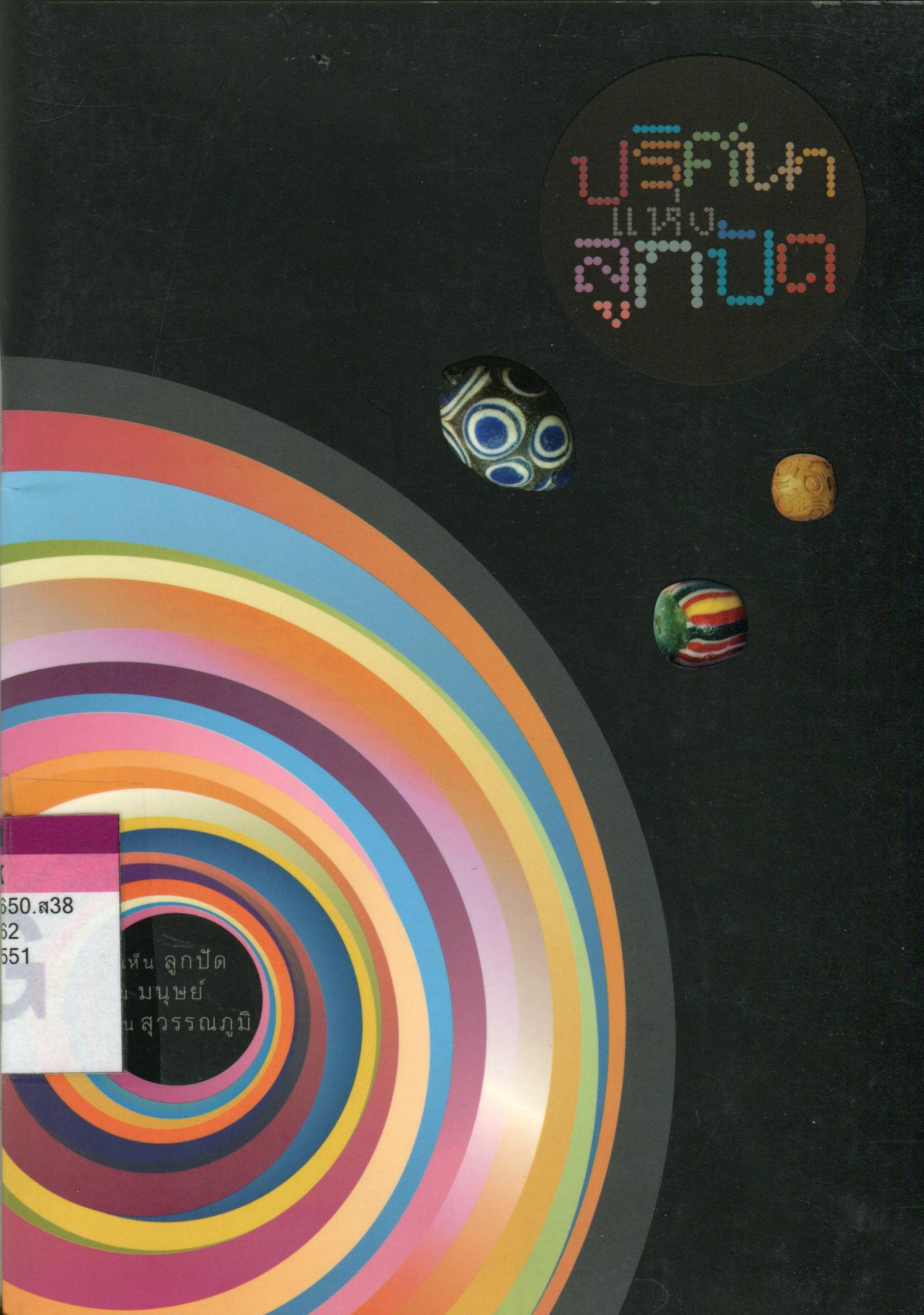

X
650.ส38
62
551

ห็น ลูกปัด
มนุษย์
น สุวรรณภูมิ

NK
3650
.A38
ก62
ล551

สพร
สลังความรู้

คำตอบเล็กๆ
ไขความลับสู่สุวรรณภูมิอันยิ่งใหญ่

Small wonders that unlock the great secrets of Suvarnabhumi

นิทรรศการชั่วคราว
“ปริศนาแห่งลูกปัด”

มิวเซียมสยาม สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๑-๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๒
เปิดบริการ อังคาร-อาทิตย์ ๑๐.๐๐-๑๘.๐๐ น. ไม่เว้นวันหยุดราชการ

Temporary Exhibition “Beads & Beyond”

Museum of Siam, National Discovery Museum Institute
19 December 2008-28 June 2009
Tuesday-Sunday 10.00 a.m.-6.00 p.m.

b0000056 4
i0000091 2

MUseum siam
Discovery Museum

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
National Discovery Museum Institute

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
National Discovery Museum Institute

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้นำเสนอนิทรรศการหมุนเวียนเรื่องแรกของสถาบันฯ “ปริศนาแห่งลูกปัด” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในพันธกิจการแสวงหาและถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ ผ่านศาสตร์แขนงต่างๆ และการเรียนรู้อย่างรื่นรมย์ เพื่อบอกเล่าวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความสัมพันธ์ของผู้คนในดินแดนสุวรรณภูมิ อันจะนำไปสู่การตั้งคำถามที่ว่า “เราคือใคร?” และ “เราเป็นเราอย่างทุกวันนี้ได้อย่างไร?”

การมองชีวิตผ่านสิ่งประดิษฐ์เม็ดจิ๋วเฉกเช่น “ลูกปัด” เป็นเรื่องท้าทาย ขณะเดียวกันก็มีเสน่ห์ล้ำลึกในลีลาสีสันและความอัศจรรย์แห่งกลฝีมือ จนดูเหมือนว่า ทุกรายละเอียดกำลังเปล่งเสียงไขปริศนา ขอเพียงเราไม่ละเลยและใช้จินตนาการอย่างเพลิดเพลิน

สถาบันฯ ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการบริหารสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ คณะอนุกรรมการสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ ผู้สนับสนุน ที่ปรึกษา คณะทำงาน และผู้เข้าชมทุกท่าน และที่ขาดมิได้ คือ สุธีรัตนามูลนิธิ ผู้เอื้อเฟื้อลูกปัดอันทรงคุณค่าประจักษ์พยานจากกาลเวลา ที่จะร้อยเรียงความเข้าใจตัวเรา ผืนดิน และสายสัมพันธ์ของมนุษยชาติ

พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพน
ผู้อำนวยการสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

Excellencies, Ladies, and Gentlemen,

On behalf of the National Discovery Museum Institute, I would like take this opportunity to present you “Beads and Beyond,” the temporary exhibition to celebrate the first year anniversary of Museum of Siam. Our mission is to introduce new learning experiences through various mediums which learners could perceive via two ways communication. The story telling method depicts the Suvarnabhumi ways of living, local wisdoms, and the relationship of various indigenous groups in the golden land. Hence, the information provided would eventually ignite several questions such as “who are we?” and “what are influential factors contributing our identity?”

It is evident that we are able to learn our roots through beads according to their origins, and creations. The subject itself is challenging, yet, attractive by their mysterious beauty. NDMI hides several riddles in the “Beads and Beyond” exhibition, and would like to encourage audiences to solve the riddles and be inspired to discover the story of the beads forward.

I would like to thank the Board of Committee of the Office of Knowledge Management and Development, Advisory Board the National Discovery Museum Institute, our Sponsors, our advisors, and our honorable audience. The exhibition would not be possible, without Suthi-Ratana Foundation , who has imparted their invaluable beads and objects for the exhibition.

Admiral Thanit Kittiampon
Director of National discovery Museum Institute.

สพร
สังฆวาส

สุธีรัตนา มูลนิธิ

มูลนิธิเล็กๆ ที่ตำบลท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ก่อตั้งเมื่อ ๒ มีนาคม ๒๕๔๑ โดยน้องและลูกๆ ของนายสุธี-นางรัตนา พงษ์พานิช เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การศึกษา และวัฒนธรรม ตลอดจนดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์มากมาย อาทิ การจัดตั้งและดำเนินการศาสนสถานในชุมชนใหม่วลัยลักษณ์พัฒนา (๒๕๔๑) โครงการพัฒนาชุมชนเป็นสุขที่ภาคใต้ : ดับบ้านดับเมือง เรียนรู้อยู่ดีที่ปากใต้ (๒๕๔๖-๒๕๔๙) พร้อมกับร่วมจัดกิจกรรมสวนโมกข์เสวนา ณ สวนโมกขพลาราม (๒๕๔๖-๒๕๔๙) ก่อนที่จะขยายเป็นกิจกรรมสวนโมกข์เสวนาสัญจร ณ กรุงเทพมหานคร (๒๕๔๙) และกลุ่มศึกษาที่สวนโมกข์ ดำเนินโครงการหนังสือชุดอนุรักษ์ต้นฉบับและศึกษาเรียนรู้กระบวนวิธีการทำงานของท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ (ตั้งแต่ปี ๒๕๔๖) ก่อนที่จะยกระดับสู่การจัดตั้งมูลนิธิและหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ณ กรุงเทพมหานคร (๒๕๕๐)

ปัจจุบัน *สุธีรัตนามูลนิธิ* ยังคงดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเปิดพรมแดนความรู้ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ผ่านลูกปัดโบราณ

Suthi-Rattana Foundation

A small foundation in Tha Wang, Nakhon Si Thammarat founded in March 2, 1998 by family members of Suthi-Rattana Pongpanich to support and promote Buddhism, education and culture. The foundation has done various community development projects including: founded a sanctuary for the new community Walailak Patana (1998), a project to ease the conflict in the south called 'Bhen-suk (happy) in the south'(2003-2006), a mobile program called 'Suan Mokkh Dialogue' in Bangkok (2006) and a small study group with the intention to restore and reprint the manuscript and research how revered Buddhadasa Bhikkhu worked, became a Foundation and Archive of Buddhadasa Bhikkhu In tha Bhanyo established in Bangkok in 2007.

Suthi Ratana Foundation continues to work in social development programs, including providing us an opportunity to unveil history and archaeology through ancient beads.

เราคือ สุริยเทพ ผู้เป็นใหญ่

เหนือแผ่นดิน เหนือท้องฟ้า แลผืนน้ำ...

เมื่อดวงตาของเราส่องสว่างอยู่เหนือโลกทั้งสาม ...

เจ้าจักผ่านภัยสู่ดินแดนอันไกลโพ้น ...

แผ่นดินจักเป็นมิตร ... แผ่นฟ้าจักเมตตา ... ผืนน้ำจักอ่อนน้อมต่อเจ้า ...

เพียงเพราะแรงแห่งศรัทธาของเจ้า...

แลด้วยอำนาจแห่ง สุริยเทพ ผู้เป็นใหญ่ เหนือดิน น้ำ ฟ้า ...

I am the Great Sun God
who rules over the earth, the sky, and the sea.
When my eyes shine over the three worlds,
You will pull through dangers
and go through remote lands.The earth will be your friend,
the sky will give you mercy,
and the sea will be modest and polite to you.
Because of your faith and the strength of the Sun God
who rules over the earth, the sky, and the sea

บรรพบุรุษของลูกปัด
The Origin of Beads

เมื่อประมาณ ๔๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว มนุษย์รู้จักทำลูกปัดขึ้นในหลายภูมิภาคทั่วโลก และเชื่อกันว่าลูกปัดเม็ดแรกๆ ได้ถือกำเนิดขึ้นในแอฟริกา

ลูกปัดสมัยเริ่มแรกนั้น ทำจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น เปลือกไข่นกกระจอกเทศ ดินปั้นเมล็ดพืช เปลือกหอย กระดูกสัตว์ ปะการัง เป็นต้น

Beads are found in different regions worldwide and the first beads are thought to be about 45,000 years old. Africa is believed to be the origin of early bead use.

The first beads were made from natural materials found locally, such as ostrich egg shells, baked clay, seeds, shells, animal bones, and coral.

โลกของลูกปัด
The World of Beads

ความมหัศจรรย์ของลูกปัดทั่วโลกจากหลักฐานที่ค้นพบ แสดงให้เห็นว่า ลูกปัดได้สะท้อนความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของมนุษย์ที่สั่งสมผ่านกาลเวลา สืบทอดแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มชนจนถึงระดับภูมิภาค มีพัฒนาการทั้งด้านวัตถุดิบ เทคนิคการผลิต และรูปลักษณ์อันหลากหลาย

มนุษย์ใช้ลูกปัดด้วยเหตุผลหลายอย่าง นับตั้งแต่เป็นเครื่องประดับ เป็นสิ่งบ่งชี้สถานะทางสังคม เครื่องรางของขลัง สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ของใช้ในพิธีกรรม รวมทั้งเป็นสินค้า

Worldwide, evidence concerning beads has been found in many different regions, each region showing that beads have been the reflection and creation of the human imagination for countless generations.

Human beings have used beads for various reasons including : Jewelry to accentuate beauty, Express social status, Charms, and Special offerings, as well as Goods.

ลูกปัดแก้วมีตา เป็นลูกปัดที่ใช้เทคนิคซับซ้อน ทำจากลูกปัดแก้วสีเดียวที่นำแผ่นแก้วหลอมรูปกลมที่ซ้อนทับสีสันเป็นลายคล้ายดวงตา แล้วนำมาปะติดกับก้อนแก้ว

ลูกปัดแก้วมีตาจากจีน มีรูปแบบผสมผสานระหว่างลูกปัดแก้วมีตาของฟีนิเชียและโรมันที่นำเข้ามาในจีนในสมัยนั้น แต่มีส่วนผสมแก้วที่ต่างไปจากต้นตำรับแล้วจู่ๆ ลูกปัดชนิดนี้ก็สูญหายไปจากจีน เป็นปริศนาจนกระทั่งทุกวันนี้

Chinese Eye Bead, one of the most technically complex glass beads, has a glass body with raised stratified "eyes" or spotted decoration around the body.

ลูกปัดแก้วน้ำเคลือบ เป็นจุดเริ่มต้นของการทำลูกปัดแก้ว เกิดขึ้นครั้งแรกในอียิปต์เมื่อประมาณ ๔,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว มีลักษณะเป็นลูกปัดเนื้อทรายเคลือบด้วยเนื้อแก้วสีฟ้าจากการหลอมผิวทรายชั้นนอก

Faience Beads were first produced 4,500 years ago in Egypt and were the prototype for glass beads. They are sand beads glazed by blue glass.

ลูกปัดเดินทาง
The Bead Route

เมื่อราว ๒,๕๐๐-๑,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว โลกแห่งการค้าทางทะเลได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นอย่างมาก ลมสินค้าจากยุโรปได้พัดพาลูกปัดข้ามน้ำข้ามทะเลไปยังดินแดนต่างๆ ทั่วโลกรวมทั้งสุวรรณภูมิ ขณะเดียวกัน ลูกปัดหินสีคุณภาพดีผลิตในอินเดีย ทางหนึ่งมุ่งสู่ตะวันตกไปยังเปอร์เซีย และยุโรป อีกทางหนึ่งมายังตะวันออก โดยมีจุดหมายที่สุวรรณภูมิ

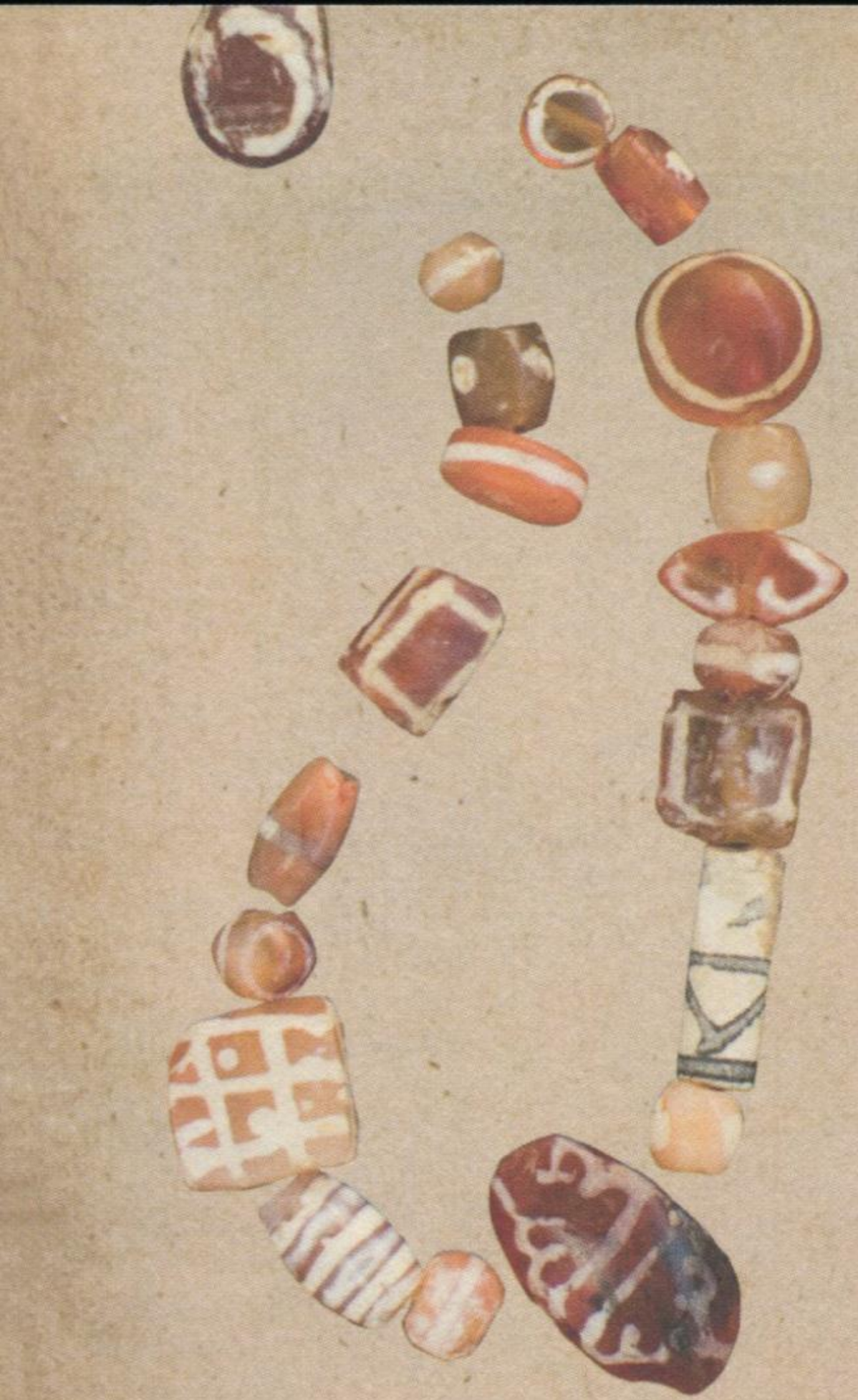
ต่อมาเมื่อความต้องการลูกปัดมีมากขึ้นได้มีการกระจายแหล่งผลิตไปตามเมืองท่าสำคัญในภูมิภาคต่างๆ บนเส้นทางการค้าทางทะเล เมืองท่าสุวรรณภูมิซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อของเส้นทางการค้าทางทะเลระหว่างซีกโลกตะวันตกและตะวันออก จึงได้พัฒนาเป็นแหล่งผลิตลูกปัดที่สำคัญ เพื่อส่งออกและขายในภูมิภาค

ลูกปัดเดินทางมายังดินแดนสุวรรณภูมิด้วยเหตุผลสำคัญคือ เป็นสินค้าจากต่างแดนที่ใช้แลกเปลี่ยนสินค้าจากท้องถิ่น เป็นเครื่องรางนำโชคของนักเดินเรือ และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของนักบวช

1,000-2,500 years ago, sea trade became very evolved. Goods from Europe including beads were traded in different territories worldwide including "Suvarnabhumi" -Southeast Asia.

In the same period, good quality semi-precious stone beads were produced in India and these were traded to the West in such area as Persia and Europe, and to the East, especially in the "Suvarnabhumi" area.

เส้นสีขีดแบ่งชนชั้น

ลูกปัดหินเขียนลาย เกิดขึ้นครั้งแรกในอารยธรรมเมโสโปเตเมียและแถบลุ่มแม่น้ำสินธุ เมื่อประมาณ ๔,๕๐๐-๓,๕๐๐ ปีมาแล้ว ต่อมานิยมผลิตกันมากที่อินเดียเมื่อ ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว ลวดลายสีขาวบนลูกปัดเกิดจากการเขียนลาย ด้วยสารผสมและการเผาไฟ ทำปฏิกริยาเปลี่ยนสีบนผิว เทคนิคพิเศษนี้เป็นความลับของช่างทำลูกปัดที่สืบทอดเฉพาะคนในตระกูล ลูกปัดหินเขียนลายจึงมีค่าสูงกว่าลูกปัดหินทั่วไป และสงวนไว้สำหรับชนชั้นผู้ปกครอง

Status Level

The origin of Etched Beads dates back almost 4,000 years. It appeared for the first time among the Mesopotamian civilization and the Indus River Valley. Later in history, about 2,000 years ago Etched Beads became so admired that they were produced in India.

The carnelian beads, white-striped design, came from pressing the desired design onto the bead by a skilled craftsman. Each craftsman special technique was a secret inherited only by members of the family, so the value of the Etched Bead was higher than general beads and reserved only for the ruling class.

ลูกปัดแก้วโมเสกรูปหน้าคน แบบโรมัน
ลูกปัดแก้วโมเสก เป็นลูกปัดที่นำชิ้นแก้วเล็กๆ มาปะแล้วหลอมติดกันเป็นก้อนลูกปัด

Mosaic Glass Bead and Mosaic Face Bead in the Roman style. Mosaic Glass Bead is a combination of many small cross sections of multicolored glass canes fused together.

ลูกปัดแก้ว ก้อนแก้ว หินคาร์เนเลียน และเงิน
จากละแวกตะวันออกกลาง ส่งไปยังยุโรปเหนือ
ทุกยุคสมัยตั้งแต่ ๑๙-๑๑
โรม
อิสตันบูล
ทะเลดำ
ทะเลสาบแคสเปียน
ทะเลแคสเปียน
ลูกปัดหินคาร์เนเลียน ลาพิสลาซูลี จากอัฟกานิสถาน
เทอร์คอยซ์จากเปอร์เซีย และน้ำเต้าจากบอลติก
ส่งไปจีน เกาหลี และญี่ปุ่น ผ่านเส้นทางสายไหม
ทุกยุคสมัยตั้งแต่ ๙-๑๑
บาบิโลน
เทอร์คอยซ์
อเล็กซานเดรีย
ไคโร
ซีเรีย
ลักกลิลา
แหล่งผลิตลูกปัดแก้ว
ทุกยุคสมัยตั้งแต่ ๗-๙
ไข่มุก
ทุ่งหญ้าเขียว
น.ไนล์
น.มหานที
แคมเบย์
ภรุกัจฉะ
รัตนปุระ
ศูรปารกะ
มลฺลิปัตฺตน
มัณฑศาลปุรี
กาญจี
อริกเมฑุ
กาเวริปฏฺฏนัม
แหล่งผลิต
ลูกปัดแก้ว
มุธิริ
ไข่มุก
บันไค
แหล่งผลิตลูกปัดแก้ว
ค.ศ.๑๐๐-ค.ศ.๑๐๐ ปีหลังคริ
ลูกปัดหินคาร์เนเลียน ทองคำ และลูกปัดแก้วจากอินเดีย
ส่งไปยังอียิปต์และรัฐนอกแถบเมดิเตอร์เรเนียน
ทุกยุคสมัยตั้งแต่ ๓ ถึงปัจจุบัน
ลูกปัดแก้วจากตะวันออกกลาง ส่งไปยังยุโรปเหนือ
ทุกยุคสมัยตั้งแต่ ๑๑-๑๐

เกาหลี
ญี่ปุ่น
ลั่วหยาง
ซีอาน
ปลิสลิปติ
ยะไข่
ใบก็ดโน
ศรีเกษตร
ชัวเฉา
ไต้หวัน
กวางตุ้ง
ฮานอย
ฮ่องกง
เกาะไหหลำ
ฮ่องกง
ฮานอย
ฮ่องกง
ฮานอย
ฮ่องกง
ฮานอย

สุวรรณภูมิ ดินแดนทองของการค้าลูกปัด
"Suvarnabhumi", the Golden Land for Bead Trading

สุวรรณภูมิ เป็นชื่อเรียกดินแดนแห่งความเจริญมั่งคั่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีการติดต่อค้าขายกับโลกภายนอกมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ ปี

เรือสินค้าจากทั่วทุกสารทิศ ต่างมุ่งหน้าสู่สุวรรณภูมิ

ลูกปัด คือหนึ่งในของนอกซึ่งเป็นที่นิยมอย่างสูงของคนสุวรรณภูมิ

ลูกปัดหลากชนิดเดินทางมาสู่สุวรรณภูมิ พร้อมกับงานช่างชั้นสูงที่ปรากฏในสีสัน ลวดลาย และความเชื่อทางศาสนา สิ่งเหล่านี้ยังคงอยู่และสืบทอดในกลุ่มชนสุวรรณภูมิมาจนถึงปัจจุบัน

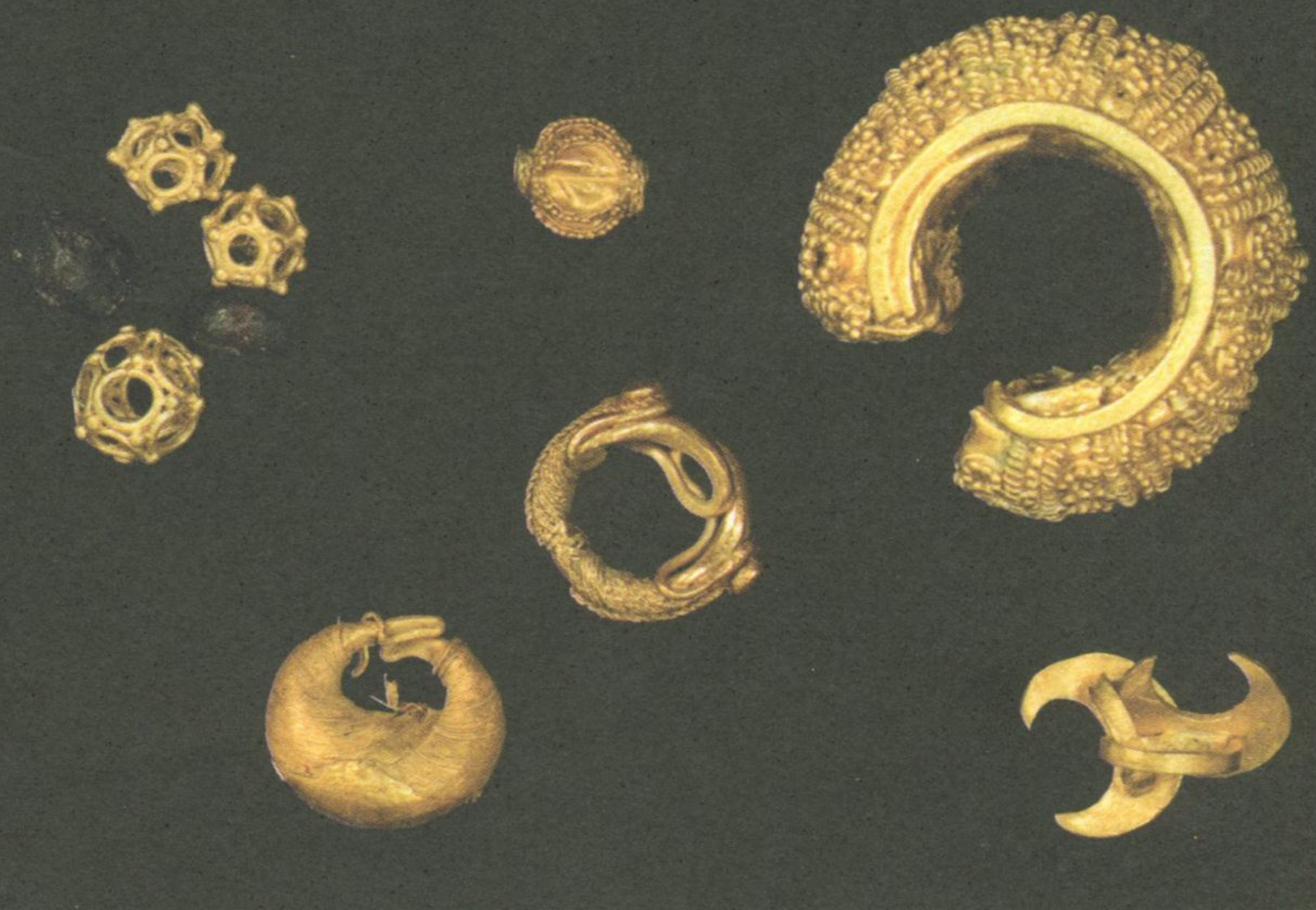

"Suvarnabhumi" was the name of the prosperous land of Southeast Asia where foreigners come for trade more than 4,000 years ago.

Ships from all directions headed to Suvarnabhumi.

Beads were one of the most popular foreign goods bought by the people of Suvarnabhumi.

Many kinds of beads were brought to Suavanabhumi along with their master craftsmanship and religious beliefs. The skills and beliefs are in practice to the present day.

ร่องรอยลูกปัดในเมืองท่าสุวรรณภูมิ
เขตประเทศเมียนมาร์ปัจจุบัน
Traces of Beads in Suvarnabhumi
Port Towns-Present Myanmar

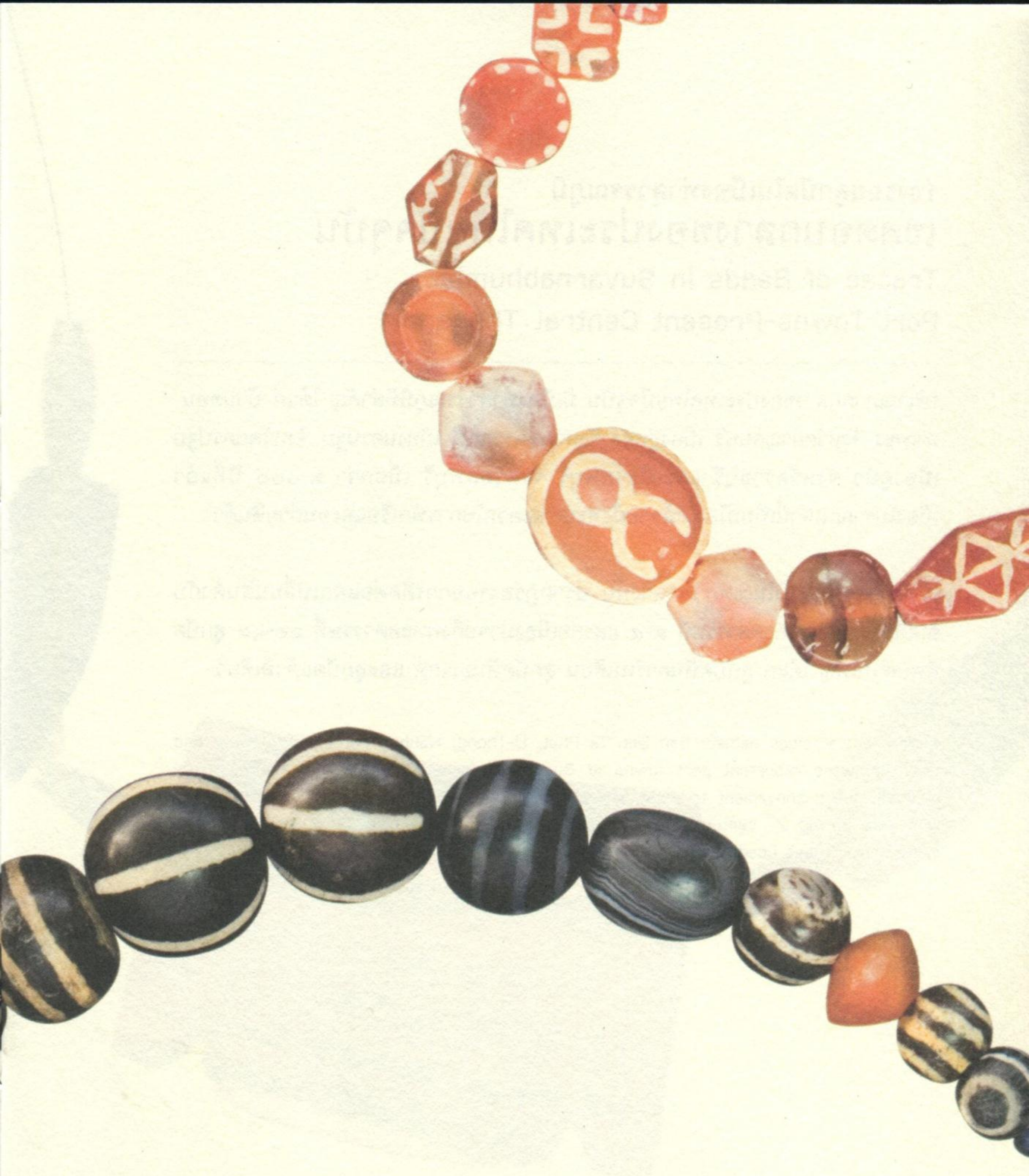
เมืองท่าสุวรรณภูมิสำคัญในเขตประเทศเมียนมาร์ปัจจุบัน เช่น ที่เมืองไบก์ถโน และเมืองศรีเกษตร อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๔-๑๐ ร่วมสมัยกับวัฒนธรรมทวารวดี เมืองโบราณทั้งสองแห่งนี้ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิรวดี บริเวณภาคกลางของประเทศ ลูกปัดที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ลูกปัดหินคาร์เนเลียน ลูกปัดหินอะเกต และลูกปัดทองคำ

Beikthano and Sri Ksetra, located on the east bank of Irrawaddy River in central Myanmar, were port towns of Suvarnabhumi during 3rd century B.C.E.-5th century C.E. (sharing the rich Dvaravati culture). Gold beads, carnelian beads, and agate beads were found in this area.

ลูกปัดหินเขียนลาย เชื่อว่าผลิตในอินเดียหรือได้รับการถ่ายทอดวิธีการทำลูกปัดมาจากช่างชาวอินเดีย

Etched Beads
Believed to be produced in India or instructed by Indian artisans.

ร่องรอยลูกปัดในเมืองท่าสุวรรณภูมิ

เขตตอนกลางของประเทศไทยปัจจุบัน

Traces of Beads in Suvarnabhumi Port Towns-Present Central Thailand

---

บริเวณภาคกลางของประเทศไทยปัจจุบัน มีเมืองท่าสุวรรณภูมิที่สำคัญ ได้แก่ บ้านดอนตาเพชร จังหวัดกาญจนบุรี เมืองอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เมืองคูบัว จังหวัดราชบุรี และเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เมื่อกว่า ๒,๐๐๐ ปีที่แล้ว เมืองโบราณเหล่านี้เป็นเมืองใกล้ชายฝั่งทะเล สะดวกในการพักเรือและขนถ่ายสินค้า

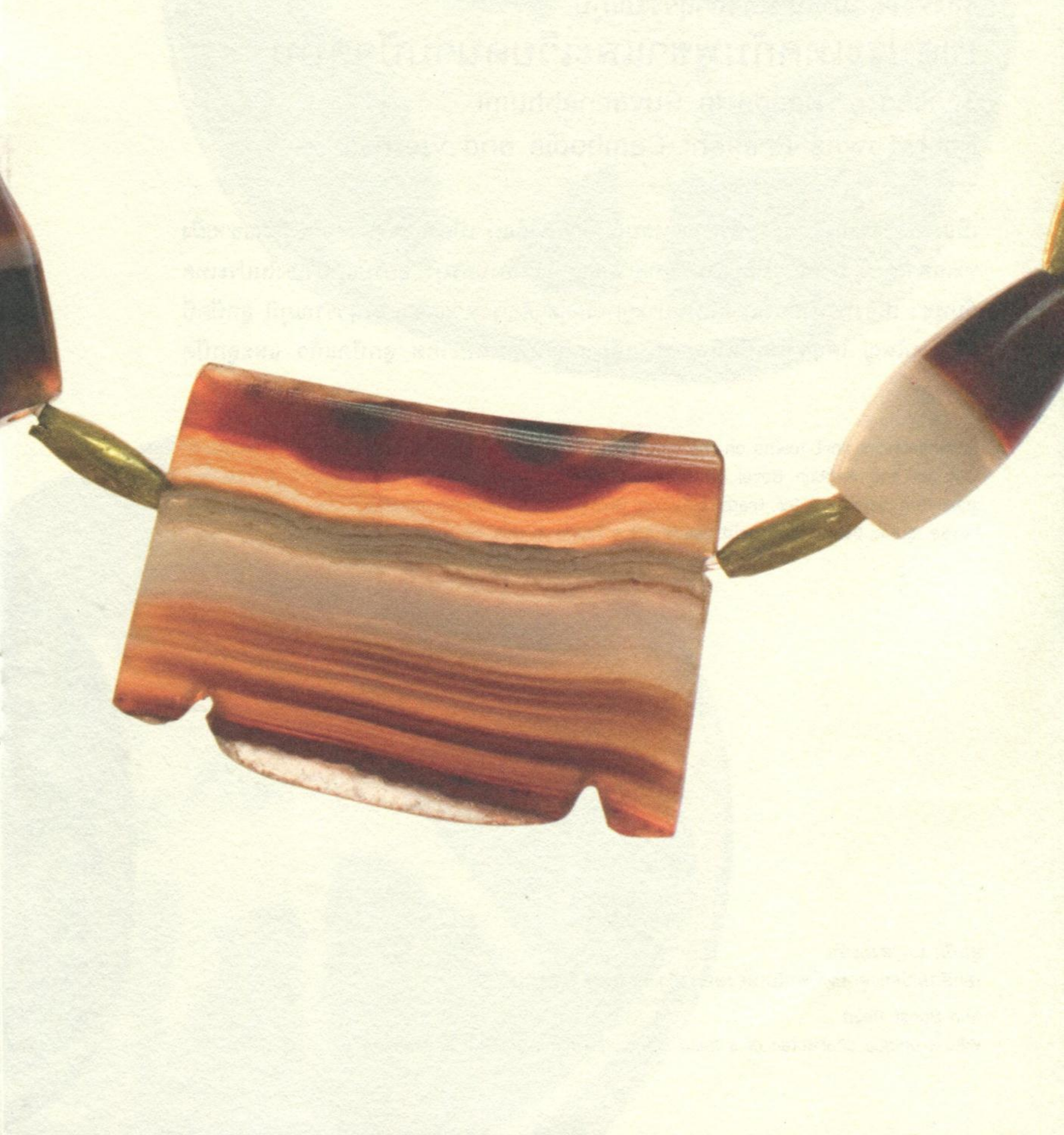
เมืองท่าสุวรรณภูมิในเขตภาคกลางนั้น ปรากฏร่องรอยการติดต่อแลกเปลี่ยนสินค้ากับอินเดียตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ ๓-๕ และต่อเนื่องมาจนถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๓ ลูกปัดที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ลูกปัดหินคาร์เนเลียน ลูกปัดหินอะเกต และลูกปัดแก้วสีเดียว

Ancient costal cities namely Ban Don Ta Phet, U-Thong, Nakhon Pathom, Khu Bua, and Lop Buri were important port towns of Suvarnabhumi around 2,000 years ago. The locations were convenient to moor ships and unload cargo. Evidences indicated trade with India during 2nd century B.C.E.-7th century C.E. Carnelian beads, agate beads, and monochrome glass beads were found in this area.

ลูกปัดหินอะเกตทรงฟืม
พบในแหล่งโบราณคดีภาคกลางของประเทศไทย อายุประมาณ ๒,๕๐๐-๑,๕๐๐ ปีมาแล้ว

Crown-Shaped Agate Bead
Found at an archaeological site in central Thailand about 1,500-2,500 years old.

ร่องรอยลูกปัดในเมืองท่าสุวรรณภูมิ
เขตประเทศกัมพูชาและเวียดนามปัจจุบัน
Traces of Beads in Suvarnabhumi
Port Towns-Present Cambodia and Vietnam

เมืองท่าสุวรรณภูมิที่ตั้งอยู่บริเวณแหลมอินโดจีน ได้แก่ เมืองออกแก้ว อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศเวียดนาม เมืองนครบุรี อยู่ริมแม่น้ำโขงในประเทศกัมพูชา เมืองท่าทั้งสองแห่งนี้เป็นประตูการค้าสำคัญระหว่างจีนและสุวรรณภูมิ ลูกปัดที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ลูกปัดหินคาร์เนเลียน ลูกปัดหินอะเกต ลูกปัดแก้ว และลูกปัดทองคำ

Suvarnabhumi port towns on the Indochina Cape include Oc Eo on southeastern coast of Vietnam and Angkor Borei on the bank of the Mekong River in Cambodia. Both are important gateways for trade between China and Suvarnabhumi. Carnelian beads, agate beads, glass beads, and gold beads were found in this area.

ลูกปัด นกแสงตะวัน
เอกลักษณ์ของลูกปัดที่พบในเมืองออกแก้ว ประเทศเวียดนาม

Sun Burst Bead
Was a unique character of a bead commonly found in Oc Eo, Vietnam

ร่องรอยลูกปัดในเมืองท่าสุวรรณภูมิ

เขตคาบสมุทรมลายูปัจจุบัน

Traces of Beads in Suvarnabhumi Port Towns-Malay Peninsula

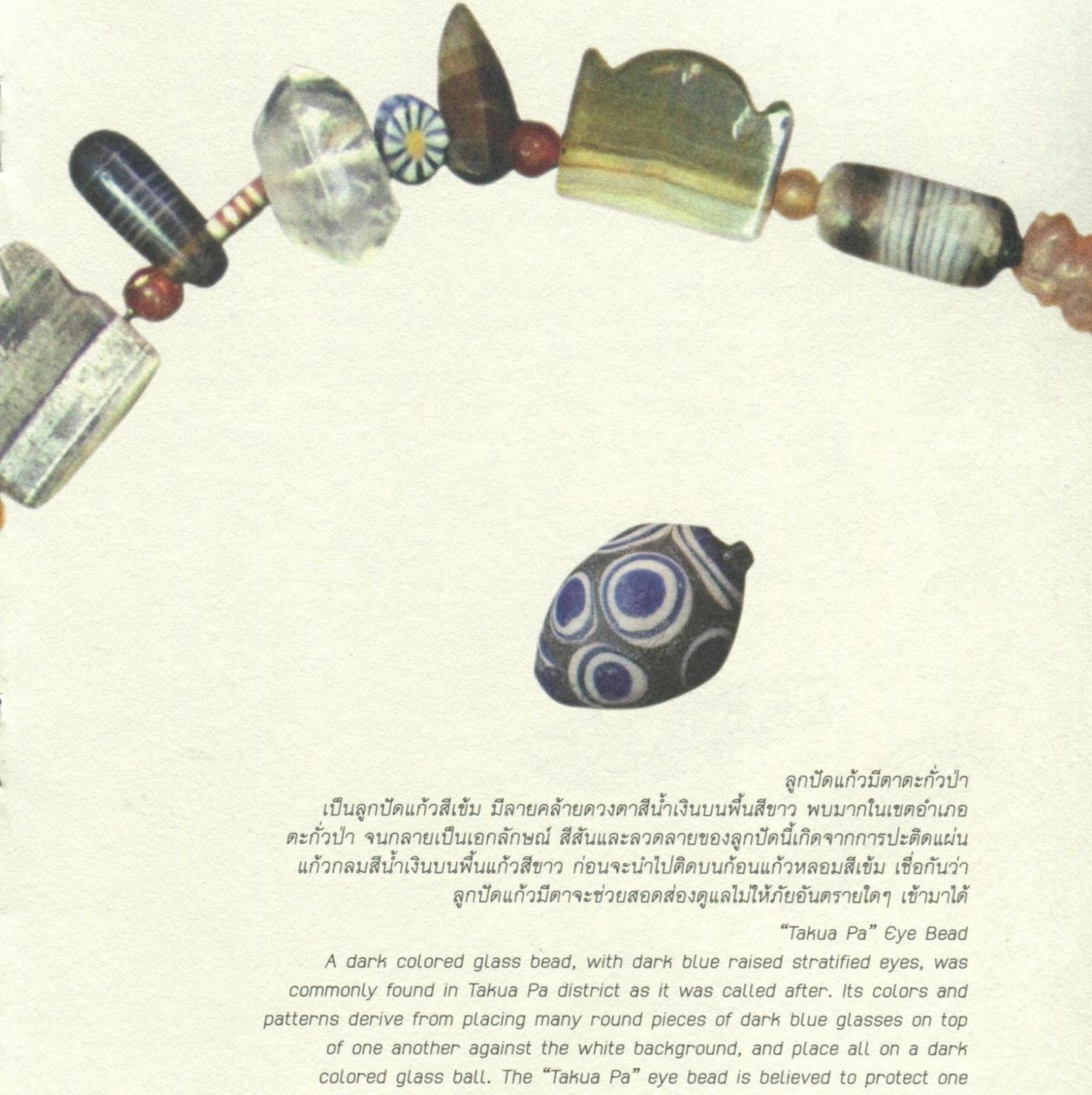
เมืองท่าสุวรรณภูมิบริเวณคาบสมุทรมลายู ได้แก่ เขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร ภูเขาทอง จังหวัดระนอง ท่าชนะ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา คลองท่อม จังหวัดกระบี่ รวมทั้งกัวลาเซลินชิง ประเทศมาเลเซีย

เมืองท่าสองฝั่งคาบสมุทรนี้ ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลซึ่งมีที่กำบังลมมรสุมเพื่อจอดพักเรือ และอยู่บริเวณปากแม่น้ำทำให้สามารถขนถ่ายสินค้าถึงกันได้โดยใช้เส้นทางน้ำ เช่น แม่น้ำตะกั่วป่า และลำน้ำสาขา ลูกปัดที่พบส่วนใหญ่ในเมืองท่าสุวรรณภูมิบริเวณคาบสมุทรมลายู ได้แก่ ลูกปัดหินคาร์เนเลียน ลูกปัดหินอะเกต และลูกปัดแก้วหลากหลายรูปทรงและสีสัน รวมทั้งพบหลักฐานการผลิตลูกปัดจำนวนมากในบริเวณนี้ด้วย

Suvarnabhumi port towns on the Malay Peninsula include several coastal towns in present Thailand (Khao Sam Keao, Phukhao Thong, Tha Chana, Chaiya, Takua Pa, and Khlong Thom), and a town in present Malaysia (Kuala Selinsing). Coastal towns on both sides of the Malay Peninsula were perfect buffers against monsoon for mooring ships, and were located near the mouth of rivers for freighting. Carnelian beads, agate beads, and various forms and colors of glass beads were found in this area.

สพร
คลังความ

ลูกปัดแก้วมีตาตะกั่วป่า

เป็นลูกปัดแก้วสีเข้ม มีลายคล้ายดวงตาสีน้ำเงินบนพื้นสีขาว พบมากในเขตอำเภอตะกั่วป่า จนกลายเป็นเอกลักษณ์ สีสันและลวดลายของลูกปัดนี้เกิดจากการปะติดแผ่นแก้วกลมสีน้ำเงินบนพื้นแก้วสีขาว ก่อนจะนำไปติดบนก้อนแก้วหลอมสีเข้ม เชื่อกันว่าลูกปัดแก้วมีตาจะช่วยสอดส่องดูแลไม่ให้ภัยอันตรายใดๆ เข้ามาได้

"Takua Pa" Eye Bead

A dark colored glass bead, with dark blue raised stratified eyes, was commonly found in Takua Pa district as it was called after. Its colors and patterns derive from placing many round pieces of dark blue glasses on top of one another against the white background, and place all on a dark colored glass ball. The "Takua Pa" eye bead is believed to protect one against danger and misfortune.

ลูกปัดภาคใต้
Beads in the South of Thailand

ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของคาบสมุทรภาคใต้ที่แบ่งทะเลออกเป็นสองฝั่ง ทำให้บริเวณนี้เป็นจุดเชื่อมต่อเส้นทางการค้าทางทะเลระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก สองฝั่งคาบสมุทรตั้งแต่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา และกระบี่ กลายเป็นบริเวณที่ตั้งของเมืองท่าสำคัญของสุวรรณภูมิเมื่อราว ๒,๕๐๐-๑,๐๐๐ ปีมาแล้ว บริเวณนี้ได้พบหลักฐานเกี่ยวกับลูกปัดชนิดต่างๆ ทำให้เชื่อได้ว่า กลุ่มชนในดินแดนสุวรรณภูมิและบริเวณใกล้เคียงมีความนิยมลูกปัดกันมาก นอกจากนั้นการพบหลักฐานเกี่ยวกับกระบวนการผลิตลูกปัด แสดงว่าสุวรรณภูมิได้กลายเป็นแหล่งผลิตลูกปัดที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก

The peninsula of the South of Thailand has coasts on both sides. As the connecting trade routes between the Indian and Pacific Ocean, these areas became locations of many important Suvarnabhumi port towns about 1,000-2,500 years ago. Evidence of many sorts of beads has been found in the South of Thailand, including that of bead production. This makes us believe that beads were very popular among the local markets, and Suvarnabhumi became one of the most important bead producing regions.

ลูกปัดแก้วโมเสก ลวดลายซับซ้อน แสดงถึงฝีมือในการผลิต
คลองท่อม จังหวัดกระบี่

Mosaic Glass Bead with "Thai Flag" Eyes
Khlong Thom, Krabi Province, Thailand

เขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร
Khao Sam Kaeo, Chumphon Province

บางกล้วยนอก จังหวัดระนอง
Bang Kluai Nok, Ranong Province

ภูเขาทอง จังหวัดระนอง
Phukhao Thong, Ranong Province

ท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Tha Chana, Surat Thani Province

กลุ่มคุระบุรี (บางโร ท่าเรือ นางย่อน แสงทอง ทับช้าง) จังหวัดพังงา
Khura Buri, Phang-Nga Province

ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Chaiya, Surat Thani Province

เกาะคอเขา ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
Ko Kho Khao, Takua Pa, Phang-nga Province

เขาศรีวิชัย ควนพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Khao Si Wichai, Surat Thani Province

คลองท่อม จังหวัดกระบี่
Khlong Thom, Krabi Province

ลูกปัดหินแอเมทิสต์รูปทุ่น
พบที่คลองท่อม จังหวัดกระบี่

Collared Amethyst Bead
Found at Khlong Thom, Krabi Province

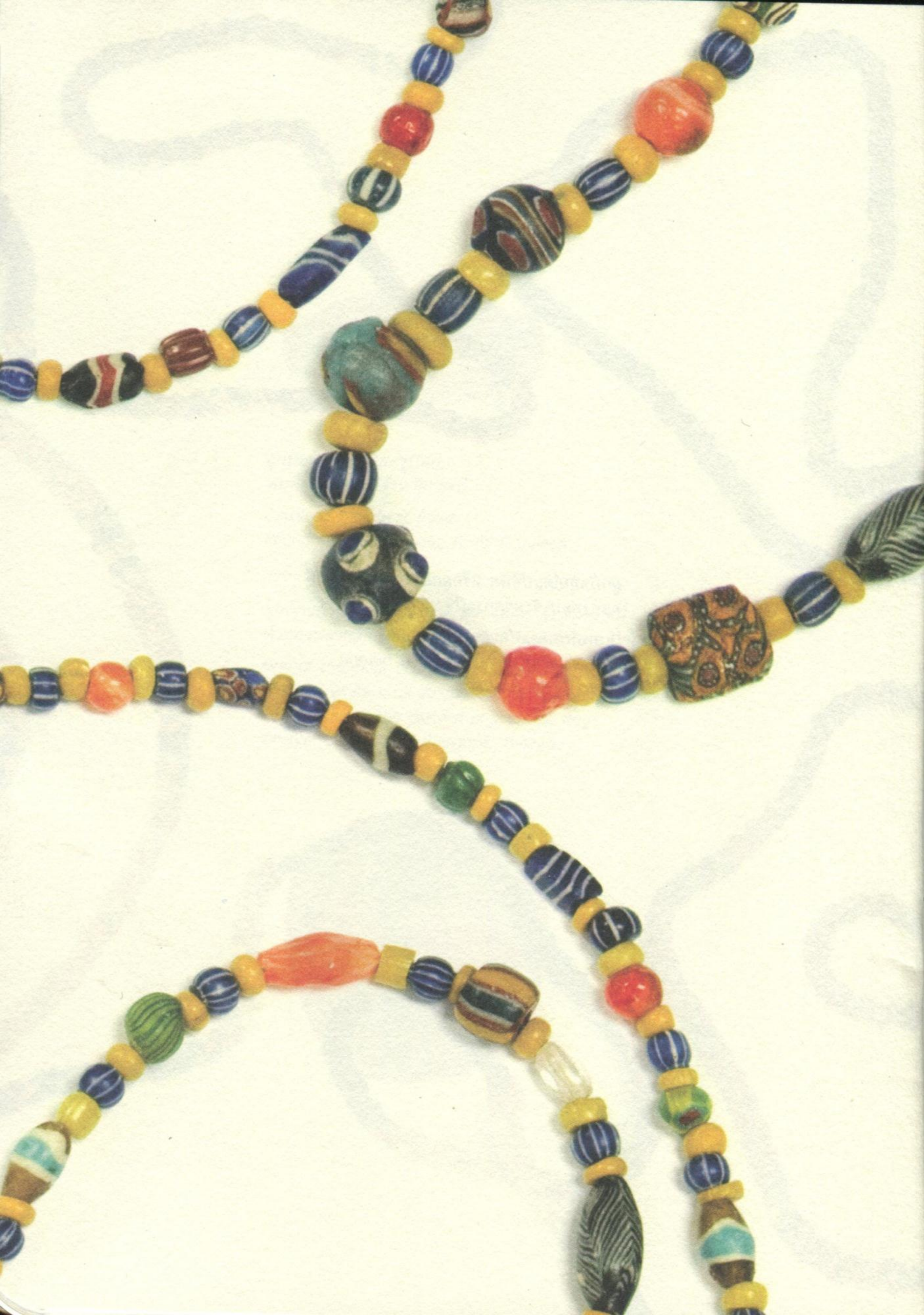
ลูกปัดแก้วโมเสกลายธงชาติ คลองท่อม จังหวัดกระบี่
ด้วยลวดลายสีสันเช่นนี้เอง จึงเป็นที่นิยมมากในหมู่นักลูกปัด

One of the most popular beads among Thai collectors
The red-white-blue stripes of this kind of glass beads
are similar to the pattern of the Thai flag
Chaiya, Surat Thani Province, Thailand

ลูกปัดอินโดแปซิฟิก หรือลูกปัดลมสินค้า พบที่
คลองท่อม จังหวัดกระบี่

Drawn-Glass "Indo-Pacific" Bead or "Trade Wind" Bead Found at Khlong Thom, Krabi Province

ลูกปัดแก้วโมเสก หลากหลายรูปทรง ลวดลาย และสีสัน มีทั้งลูกปัดแบบมีตา แบบลายแถบ ลายหางนกยูง และลายที่เลียนแบบลายหินธรรมชาติ เป็นเอกลักษณ์ของลูกปัดที่พบที่ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Different Patterns and Designs of Mosaic Glass Beads Found at Chaiya, Surat Thani Province, Thailand

เราพบลูกปัดมากมายหลายชนิดในแถบภาคใต้ แต่รู้ไหมว่า เพียงแค่เราขยันสังเกตและสืบค้น ลูกปัดคล้ายๆ กับที่เรามี ก็กลับกลายเป็นลูกปัดคนละประเภท มีที่มาห่างไกลกันลิบลับ ยกตัวอย่างเช่น ลูกปัดรูปสิงห์ ต่างกันตรงที่ “มีปีก“ กับ “ไม่มีปีก”

One of the many kinds of beads found in the South of Thailand was the Lion Bead which came in two forms : one with wings and one without wings. The differences being so subtle doesn't hide the fact that each came from completely different sources.

สิงห์ สัญลักษณ์ของพุทธศาสนาจากดินแดนภารตะ

คนอินเดียโบราณมีจี้รูปสิงโต เป็นเครื่องรางที่แสดงอำนาจและความยิ่งใหญ่ ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ ๕-๘ สิงห์เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงสถานภาพของพระพุทธเจ้าว่าทรงเป็นสิงห์แห่งวงศ์ศากยะ ศาสนสถานและรูปเคารพในพุทธศาสนาจึงมักมีรูปสิงห์ปรากฏ

Indian Lion : A Symbol for Buddhism

The Indians in the past had lion pendants which were charms that represented strength and courage. Later, about 2,000 years ago, the Lion became symbolic of the Buddha's status, so Buddhist places and religious objects always had figures of lions.

สิงห์ สัญลักษณ์แห่งพลังอำนาจของอารยธรรมตะวันตก

อารยธรรมตะวันตก เช่น ในจักรวรรดิอัสซีเรีย ในเอเชียตะวันตกเมื่อประมาณ ๓,๐๐๐ กว่าปีก่อน เชื่อว่า สิงโตมีปีกขนาดใหญ่ เป็นสัญลักษณ์ของพลังอำนาจทั้งบนพื้นดินและในอากาศ ส่วนชาวคาทอลิคเชื่อว่า สิงโตมีปีกเป็นสัญลักษณ์ของนักบุญเซนต์ มาร์ค หนึ่งในสี่ของเทวดาผู้มีความรู้และเฉลียวฉลาด

Lion : A Symbol of Strength in Western Culture

In Western Asia, during the Assyrian Empire, about 3,000 years ago, the lion with large wings was symbolic of strength for both the earth and sky. The Catholics believed that lions with wings were symbolic of Saint Mark, one of the four apostles, who was a wise man.

ลูกปัดสิงห์ ทำด้วยผลึกหิน
พบที่บางกล้วยนอก จังหวัดระนอง

Rock Crystal Lion Bead
found at Bang Klaui Nok,
Ranong Province, Thailand

ลูกปัดสิงห์มีปีก ทำด้วยผลึกหิน
พบที่เขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร

A Rock Crystal Lion with Wings
found at Khao Sam Kaeo, Chumphon
Province, Thailand

ชุมชนลูกปัดในแถบคาบสมุทรภาคใต้ นอกจากจะเป็นจุดเชื่อมต่อทางการค้าแล้ว ยังเป็นแหล่งชุมนุมของนานาลัทธิความเชื่อที่มาพร้อมกับพ่อค้าจากทั่วโลกอีกด้วย บางลัทธิได้สร้างสัญลักษณ์พิเศษไว้เพื่อสื่อถึงหลักคิดของตน แล้วเผยแผ่ทั่วไป รวมถึงบันทึกไว้ในลูกปัด กลายเป็นเครื่องรางของขลังแบบพกติดตัว หรือกลายเป็นวัตถุธรรมให้ผู้ศรัทธาได้เสาะหาเก็บรวบรวมไว้

ลูกปัดที่จดจารสัญลักษณ์เหล่านี้กลายเป็นมรดกให้คนรุ่นปัจจุบันสืบรู้ได้ว่า คนโบราณคิดอะไร เชื่ออย่างไร และเชื่อมานานเท่าไรแล้ว

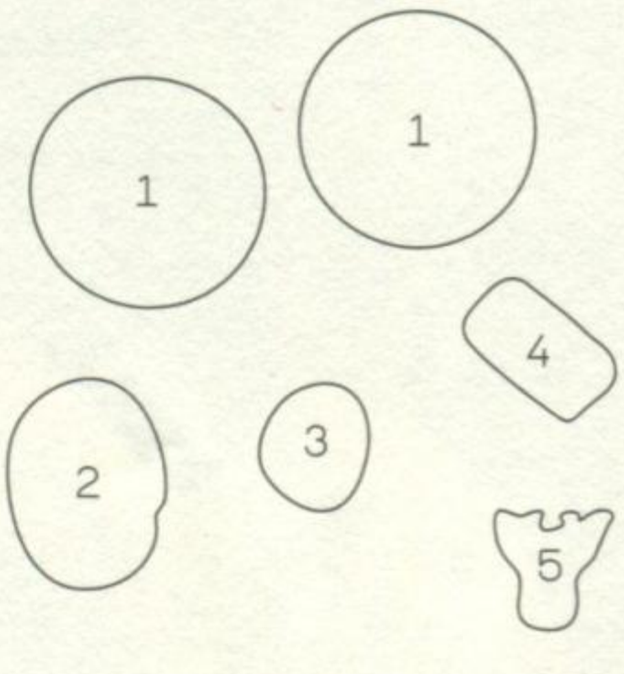
หากเรายังไม่รู้คำตอบยากๆ ข้างต้น อย่างน้อย ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย และการแพร่กระจายตัวของลูกปัดชนิดหนึ่งๆ ย่อมบอกให้เรารู้ว่า โลกโบราณเต็มไปด้วยชนหลายกลุ่ม และคนเหล่านั้นเขาติดต่อสื่อสารกัน

The port towns in the South of Thailand, being the trading hubs in the Suvarnabhumi region, became the gathering places for traders of different religions and beliefs. Sacred objects and good luck charms were brought with them in the form of beads that were engraved with icons and symbols. These objects found in the South of Thailand became solid evidence that the Suvarnnabhumi region was used as major connection point between South East Asia and the rest of the world.

---

1 *เงินเหรียญที่ชาวเปอร์เซียนำมาซื้อสินค้าในสุวรรณภูมิ มีคำจารึกว่า "ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลเลาะห์..." บางกล้วยนอก จังหวัดระนอง*
Arabic Silver Coin A Persian merchant used this coin, scripted "There is no god but Allah" on one side, as a cash form to trade goods in Suvarnabhumi. Found at Chaiya, Surat Thani Province, Thailand Bang Klaui Nok, Ranong Province, Thailand

2 *รูปใคร ทำไมมีปีก หรือเป็นเทพกรีกในตำนาน บางกล้วยนอก จังหวัดระนอง*
Stone Intaglio of a Man with Wing
Is he a Greek god?

3 *แก้วหัวแหวน มีตรากางเขน เกาะคอเขา จังหวัดพังงา*
Coptic Cross Intaglio Ko Kho Khao, Phang-Nga Province, Thailand

4 *ลูกปัดจารอักขระอักษรพราหมี เขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร*
Engraved Bead Inscribed with Ancient Indian Script, Khao Sam Kaeo, Chumphon Province, Thailand

5 *ลูกปัดตรีรัตนะ สัญลักษณ์ของพุทธศาสนา บางกล้วยนอก จังหวัดระนอง*
"Tri Ratana" Amuletic Bead Crafted into an Emblem of Buddhism Bang Kluai Nok, Ranong Province, Thailand

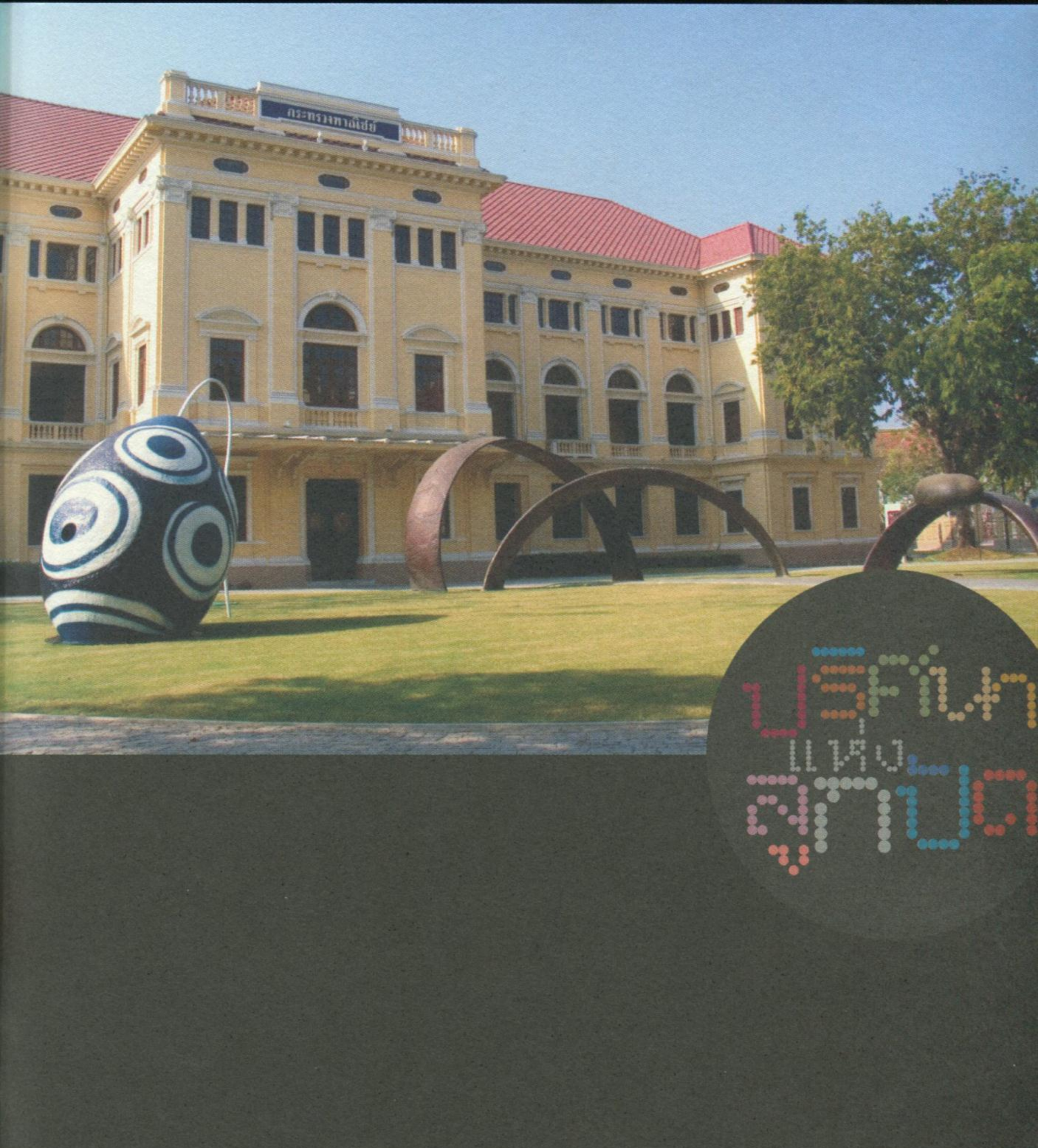

๔๕,๐๐๐ ปี หลังจากกำเนิดลูกปัดเม็ดแรกขึ้นบนโลก

การค้นพบเพิ่งจะเริ่มต้น
ปริศนาแห่งลูกปัดจักยังคงอยู่

Forty five thousand years after the first bead,
the exploration has just started.
Secret codes of the Sun God are still unknown.

กระทรวงพาณิชย์

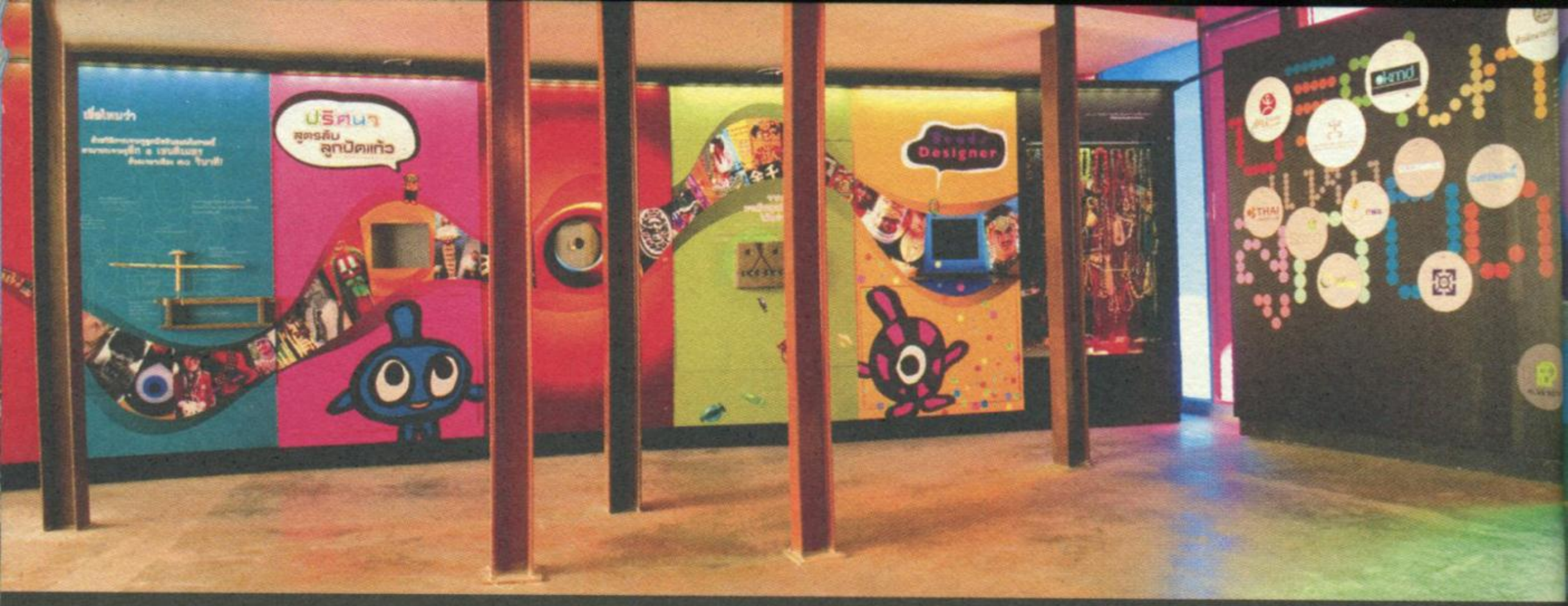

ปริศนาแห่งลูกบิ

อินทรีย์วัตถุสิ่งคงทน
ลูกบิดแบล็คพิง
ลูกบิดแปลิกทอง
ลูกบิดสีนมา
ลูกบิดประกาย
ลูกบิดหิน
สินสีมีค่า
ลูกบิดสีนสายรามยาส
ลูกบิดรูปหุน
ลูกบิดสีนเรียนหลอ
ลูกบิดสีนแมหม
ลูกบิดรูปหัวใจ

เกินกว่าลูกปัด BEYOND BEADS

เริ่มจากทุนเดิมที่เป็นคนรักผูกพันและภูมิใจในท้องถิ่นแผ่นดินเกิด ประกอบกับสนใจศึกษาค้นคว้าสารพัด เมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติใหญ่สึนามิ ปลายปี ๒๕๔๗ ได้ร่วมกับเพื่อนพี่น้องในภาคใต้ ภายใต้การหนุนเสริมของคนอีกมากมาย ก่อตั้งเครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งอันดามัน (Save Andaman Network-SAN) ลงไปช่วยฟื้นฟูชีวิตชุมชนชาวประมงผู้ประสบภัยตลอดชายฝั่งอันดามัน จนพบว่ายังมีการขุดหาลูกปัดและขายหายไปมากมาย หลังจากมีการขุดแขวนแล้วขายกันมาแล้วหลายสิบปี มีหลายชิ้นที่น่าจะเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์โบราณคดีทั้งของท้องถิ่น ประเทศชาติ ตลอดจนมนุษยชาติ จึงได้ติดตามศึกษาและรวบรวมเก็บไว้เท่าที่พอไหว พร้อมกับการย้อนกลับไปทางฝั่งอ่าวไทยไม่ไกลจากสวนโมกขพลารามที่ป่วนเปี้ยนมาก่อนแล้วกว่า ๒๐ ปี โดยไม่เคยสนใจจริงจังมาก่อน

เหลือเชื่อว่าตลอดระยะเวลาเพียง ๔ ปี ยังมีข้าวของหลงเหลืออยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นลูกปัด ชิ้นส่วนและเครื่องมือในกระบวนการผลิตลูกปัด ตลอดจนวัตถุอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นกระเบื้อง หิน แก้ว ทองคำ สำริด เหล็ก โลหะ รวมทั้งจำพวกเหรียญ และตรา จากอาณาบริเวณที่กว้างขวางหลากหลาย ทั้งในเอเชียอาคเนย์จนถึงจีนทางตะวันออก และถึงอินเดีย ลังกา ตะวันออกกลาง จนถึงแดนยุโรปแอฟริกา เก่าแก่ยาวนานเกือบ ๒,๐๐๐ ปี ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๔ เป็นต้นมา

มีนักประวัติศาสตร์โบราณคดีไทยและจากทั่วโลกหลายท่านที่ให้เกียรติมาใช้ประโยชน์ศึกษาจากของที่เก็บรวบรวมไว้ บอกว่ามากอะไรขนาดนี้ ศึกษากันทั้งชีวิตก็ไม่หมด จึงหวังว่าวัตถุประสงค์ในการรวบรวมไว้ก่อนกำลังเกิดประโยชน์แล้ว เช่นกันกับการที่สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติได้เห็นคุณค่า ขอนำมาจัดแสดงเป็นวิทยาทานใน*เรียงความประเทศไทย*และ*ปริศนาแห่งลูกปัด*ในครั้งนี้ แม้จะช้ากว่าหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ที่เอาไปแสดงมาก่อนแล้วเมื่อปีก่อน ส่วนอนาคตข้างหน้ายังไม่ได้ตัดสินใจอะไร กำลังเร่งทำ

หนังสือกับมติชน ชื่อ *รอยลูกปัด Beyond Beads* เพื่อเป็นฐานการศึกษาค้นคว้าขยายผลของสาธารณะ ส่วนข้าวของก็ฝากให้มูลนิธิดูแลรักษาไว้ก่อน นอกนั้น อยากให้ช่วยกันรักษาสมบัติของแผ่นดินกันไว้ให้มากๆ ครับ ผมและมูลนิธิทำโดยลำพังไม่ไหวหรอกครับ บ้านเรายังมีสิ่งดีๆ อีกมหาศาล

บัญชา พงษ์พานิช

ท่าวัง นครศรีธรรมราช, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๑

Beyond beads

Owing to a sense of pride, a deep love in our nation and love of research. When the Tsunami hit Thailand, I together with a group of friends in the south of Thailand founded Save Andaman Network-SAN to help relieve the local fishermen community those who were affected by the Tsunami.

For decades, beads have been excavated and became a commodity; some of these beads may transport historical significance or they might be important archaeological evidences. More beads were found, as well as rock mosaic, gold, iron, bronze and coins from B.C. 400 period near Suan Mokkh which I collected and studied.

I am much honored that a number of historians both Thais and International took interest in this bead collection and many have used them for their research. For the same reason the National Discovery Museum Institute has requested to loan this collection to display at the museum in a temporary exhibition called 'Beads and Beyond'.

Lastly, there are still a lot of things we could do to save our heritage. So let me encourage more of us to help in this endeavor.

Bunchar Pongpanich

Tha Wang, Nakhon Si Thammarat
10 December 2008

“ปริศนาแห่งลูกปัด”

“Beads & Beyond”

อนุเคราะห์โบราณวัตถุจัดแสดง โดย
สุธีรัตนามูลนิธิ

Selected Rare Beads and Objects
Collection of Suthi Rattana Foundation

ที่ปรึกษา
ภูธร ภูมะธน
รศ. สุรพล นาถะพินธุ
นายแพทย์บัญชา พงษ์พานิช
นิธิ สถาปิตานนท์
ร้อยเอกบุณยฤทธิ์ ฉายสุวรรณ
จิระนันท์ พิตรปรีชา
ปรามินทร์ เครือทอง
ชัยวัฒน์ ทีปะนาวิน
ดร. เรวัต ศิริโภคาภิรมย์
กริช มโนพิโมกษ์
ศาวินี บูรณศิลปิน

Avisors
Bhudhorn Bhumadhon
Associate Professor Surapol Natapintu
Dr. Bunchar Pongpanich, M.D.
Nithi Sthapitanonda
Captain Boonyarit Chaisuwan
Chiranan Pitpreecha
Poraminthra Krouethong
Chaiwat Dipanavin
Dr. Rawat Siripokarpirom
Kris Manopimok
Savinee Poire Buranasilapin

ขอขอบคุณ
ปานบัว บุนปาน
ปองขวัญ ลาชูส
นาธาน โอร์มาน
บริษัท พาโนราม่าเวิลด์ไวด์ จำกัด

Special Thanks to
Parnbua Boonparn
Pongkwan Lassus
Nathan Oman
Panorama worldwide Co.,ltd.

ออกแบบและก่อสร้างนิทรรศการโดย
สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ และ
บริษัท แปลน โมทิฟ จำกัด

Designed and Constructed by
National Discovery Museum Institute
Plan Motif Co., Ltd.

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
เลขที่ ๔ ถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
National Discovery Museum Institute 4 Sanam Chai Road, Phra Nakhon, Bangkok, 10200
Tel. +66 (0) 2225-2777 Fax. +66 (0) 2225-2775
email : info@ndmi.or.th website : www.ndmi.or.th

วันกำหนดส่ง		

คำตอบเล็กๆ
ไขความลับ
สุวรรณภูมิ
อันยิ่งใหญ่

THAI
Smooth as silk

EGCO
GROUP

กฟผ.

TURN AROUND

Gulf Electric
Group of Power Companies

one energy

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
National Discovery Museum Institute

MUseum siam
Discovery Museum